

[Undervisningsministeren.]

ning, når man tager 1955 som udgangspunkt, på længere sigt blive en stigning i behovet for gymnasieplads på 25 pct., medens der indenfor en kortere årrække på grund af de store fødselsårgange fra 1940'erne må regnes med en væsentlig større stigning, der vil kulminere i 1963 med 60 pct. Denne forudsætning vil dog næppe holde stik, idet man må forvente, at samfundets behov for flere videnskabsmænd og teknikere, den stigende lyst til højere uddannelse og loven om vederlagsfri undervisning vil bevirke, at et forholdsvis stort antal unge vil søge ind i gymnasieskolen, og de angivne procenter vil derfor næppe holde stik. Navnlig må langtidsprocenten forventes at blive en del større.

Undervisningsministeriets gymnasieudvalg har da også udtalt, at et nyt statsgymnasium i Aalborg sammen med det nye statsgymnasium i Aarhus burde have højeste prioritet indenfor det samlede gymnasiebyggeprogram. Det kan i denne forbindelse oplyses, at ifølge en af statistisk departementet foretagne opgørelse pr. 1. januar 1956 er det nordøstlige Jylland det område af landet, som i forhold til befolkningstallet er dårligst forsynet med gymnasier. Medens der i hovedstadsområdet er 42 000 indbyggere pr. gymnasium, går der i det nordøstlige Jylland (omfattende Aarhus, Randers og Aalborg amter) 148 000 indbyggere pr. gymnasium.

Efter samråd med finansudvalget fremsætter jeg forslaget om den fornødne hjemmel for skolens oprettelse og drift som et lovforslag. Jeg anser det for utvivlsomt, at gymnasieproblemet i Aalborg trænger sig på i særlig grad; der er således kun eet gymnasium i Aalborg amt, og oprettelsen af det nye statsgymnasium er absolut påkrævet. Da det vil være meget ønskeligt, om opførelsen af bygningerne kunne påbegyndes til efteråret, skal jeg anbefale lovforslaget til velvillig og hurtig behandling i det høje ting.

Ministeren for handel, industri og søfart (Lis Groes): Jeg tillader mig herved for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om ændringer i beværterloven af 15. marts 1939.*

Jeg vil gerne straks understrege bemærkningerne til lovforslaget om, at det er anset

for rigtigst at fremsætte lovforslaget i den skikkelse, som alkoholkommissionen har givet det. Der er dog gjort visse ændringer efter forhandling med andre interesserede ministerier, ligesom der er foretaget enkelte andre ændringer, væsentligst af redaktionel art. Beværterloven er et sagområde, hvor meningene ikke deler sig efter de almindelige politiske linier. Ved den gennemgang af de enkelte forslag, som jeg skal tillade mig at foretage, vil jeg gøre visse bemærkninger om min personlige opfattelse af de forskellige spørgsmål. Man må så i det udvalg, som vil blive nedsat til nærmere behandling af forslaget, nøjere se på de foreliggende uoverensstemmelser om problemerne.

Om begrundelsen for de enkelte bestemmelser i forslaget kan jeg i det hele henvide til alkoholkommissionens betænkning, der er omdelt til tingets medlemmer. Som bilag I til lovforslaget er optrykt det af kommissionen udarbejdede lovudkast. Endvidere er bl. a. optrykt de udtalelser vedrørende kommissionens udkast, som handelsministeriet har modtaget.

Kommissionen har anlagt det hovedsynspunkt, at der med enkelte undtagelser ikke er anledning til at forlade de hovedprincipper, beværterloven er bygget op på, se betænkningen side 6. Til dette synspunkt giver erhvervene tilslutning, se bilag 17, side 63, til nærværende lovforslag. Erhvervene gør dog i det nævnte bilag side 64 opmærksom på et principielt spørgsmål, som kommissionen efter erhvervenes opfattelse burde have taget op til behandling. Det drejer sig om den tilstedeværende forskel på reglerne angående købstæder og landkommuner, som der iøvrigt er redegjort for i kommissionsbetænkningen side 54. Erhvervene anser bestemmelserne om sognerådene og vælgernes mulighed for at hindre udsenkning af og handel med stærke drikke for mindre stemmende med de — også trafikalt — moderne tider. De samvirkende Købmandsforeninger i Danmark er i lovforslagets bilag 21, se side 72, inde på det samme spørgsmål. Der ses ikke stillet noget konkret forslag til ændring af reglerne, som de er, og jeg tror også, at denne deling mellem land og by på det heromhandlede område stadig har en reel begrundelse, og at de særlige lovregler — navnlig

[Ministeren for handel, industri og søfart.]

bestemmelserne om adgang til kommuneafstemning, forsåvidt angår beværtning og gæstgiveri — bør opretholdes.

Lovforslaget rokker således ikke ved den gældende lovs hovedprincipper. De foreslåede ændringer er alle ændringer, som erfaringerne siden 1939, da den gældende lov blev vedtaget, har gjort hensigtsmæssige.

Jeg tror, det vil give den bedste oversigt at behandle spørgsmålene i paragraffølge.

Den i lovforslagets § 1 a angivne ændring, hvorefter også gæstgiveradkomster i byområder fremtidigt skal meddeles ved bevilling — altså ikke som nu ved næringsbrev — er en principiel nydannelse. Forslaget er sikkert egnet til at højne hotelniveauet, og forslaget er heller ikke kritiseret fra nogen side. Det pågældende forslag må iøvrigt ses i forbindelse med lovforslagets § 8.

I den gældende beværterlovs § 1, stk. 3, defineres „stærkt“ øl som øl med $2\frac{1}{4}$ vægtprocent alkohol eller derover. Afholdsbevægelsen har, se kommissionsbetænkningen side 27—29, foreslået, at stærkt øl fremtidigt defineres som øl med over 1,8 vægtprocent alkohol. Kommissionens flertal er af de i betænkningen nævnte grunde, som jeg i det hele kan tilslutte mig, gået imod dette forslag. En ændring på det pågældende punkt ville efter min opfattelse ædruelighedsmæssigt være et tilbageskridt.

Spørgsmålet om selskabslokaler har kommissionen beskæftiget sig indgående med. § 1 b tager sigte på sådanne selskabslokaler, som hidtil har kunnet drives uden adgang, idet der ikke har været drevet beværtning i teknisk forstand, men alene været udlejet lokaler til selskabsbrug, således at indbyderen eller deltagerne selv har arrangeret vedkommende festlighed. Som påvist i betænkningen har den stærke stigning i omsætningsafgiften været en væsentlig årsag til disse virksomheders opståen, og jeg finder det naturligt, at spørgsmålet er taget op. Som det ses af betænkningen side 30—34, har kommissionen foreslået, at den sædvanlige lokale bevillingsmyndighed skal tage stilling til, om tilladelse i det enkelte tilfælde skal meddeles. Finansministeriets repræsentant i kommissionen har dog taget forbehold heroverfor under henvisning til, at afgiftsmæssige hensyn taler

for en ensartet behandling af disse sager ved et centralorgan. Handelsministeriet har efter betænkningens afgivelse forhandlet med finansministeriet om spørgsmålet, og finansministeriet har herefter tiltrådt den nu foreslåede formulering, hvorefter kommissionens forslag opretholdes, men suppleres med en bestemmelse om adgang til at indanke det lokale skøn for handelsministeriet, hvorved et samarbejde med det i henhold til omsætningsafgiftsloven nedsatte afgiftsnævn gøres muligt til sikring af en ensartet praksis over hele landet. Københavns magistrat har i det til lovforslaget optrykte bilag 10, se side 47, slået til lyd for, at de pågældende tilladelser, der af kommissionen er foreslået meddelt for 1 år ad gangen, gives for i al fald 2 år ad gangen. Jeg kan godt forstå, at bevillingsmyndighederne af administrative grunde ønsker et længere åremål for tilladelserne, og også for indehaverne er det jo besværligt at skulle søge ny tilladelse hvert år. Da tilladelserne kan tilbagetages, hvis de giver anledning til misbrug, ser jeg egentlig heller intet til hinder for, at gyldighedsperioden bliver noget længere — f. eks. 2 år som foreslået af magistraten. Dette spørgsmål kan jo tages op i det udvalg, jeg forudsætter nedsat til behandling af lovforslaget.

Man har endvidere i kommissionen drøftet bevillingernes varighed, se betænkningen side 35—37. Fra afholdsbevægelsens side har man slået til lyd for, at det tidsrum, for hvilket der i henhold til beværterlovens § 4, stk. 1, kan meddeles beværter- og gæstgiverbevillinger, hvilket er højst 8 og mindst 5 år, fastsættes til 5 år. Det er endvidere henstillet, at den lokale bevillingsmyndighed skal kunne forny bevillinger for et kortere åremål end det i beværtervedtægten foreskrevne, således at man forlader den nuværende regel om, at sager om bevillinger med forkortet løbetid kun kan behandles af overbevillingsnævnet. Endelig er der det nævnte sted i betænkningen rejst spørgsmål om at åbne mulighed for de lokale bevillingsmyndigheder for at meddele og forny bevillinger, som alene giver ret til udskænkning af visse arter af stærke drikke, f. eks. vin og øl eller udelukkende øl. Om de her nævnte spørgsmål kan også henvises til bemærkningerne i kommissionsbetænkningen side 69—70. Der er ikke fremsat forslag om

[Ministeren for handel, industri og søfart.]

ændringer af loven på disse punkter, idet der ikke har kunnet tilvejebringes et flertal herfor. Spørgsmålet er derfor kun, om de nævnte problemer skal tages op på ny her i tinget. For mit vedkommende har jeg kunnet tiltræde den opfattelse, at der ikke er anledning til at forkorte bevillingernes gyldighedsperiode. Det er jo i den nugældende lov overladt til de kommunale myndigheder at vælge perioden imellem de angivne ydergrænser, og dette er for mig helt betryggende. Jeg finder heller ikke anledning til at foreslå ændringer vedrørende spørgsmålet om fornyelse af bevillinger og meddelelse og fornyelse af de foran nævnte begrænsede bevillinger. Jeg tror, det er rigtigt, at sager af denne art fortsat bør behandles af overbevillingsnævnet. Jeg har derfor ikke stillet forslag om andre ændringer i bestemmelsen i den gældende lovs § 4 end en rent redaktionel ændring.

Jeg skal herefter nævne lovforslagets § 3 (lovens § 7), hvorefter flytning af beværter- og gæstgivervirksomheder i byområderne kun skal kunne ske, hvis det lokale bevillingsnævn tillader dette. Forsåvidt angår de af overbevillingsnævnet meddelte bevillinger, gælder i øjeblikket den regel, at disse bevillinger ikke kan flyttes uden overbevillingsnævnets samtykke, således at der efter forslaget vil komme til at gælde den samme regel for alle bevillinger. Centralforeningen af Hotelvært- og Restauratørforeninger i Danmark har i det til lovforslaget optrykte bilag 20, se side 70, modsat sig det stillede forslag. Jeg tror imidlertid, at det af de af kommissionen nævnte grunde er en rigtig tanke, at bevillingsnævnet får lejlighed til at se på disse spørgsmål. Flyttetilladelse vil iøvrigt sikkert også blive givet af bevillingsnævnet, medmindre der agtes flyttet til et sted, hvor der ikke er trang til en ny virksomhed.

Det vil af betænkningen, side 44, ses, at det fra forskellig side er foreslået, at den i beværterlovens § 8 indeholdte dispensationsadgang til at tillade en beværter eller

gæstgiver at have to forretningssteder i samme kommune overgår til de lokale myndigheder. Kommissionens flertal er gået imod, at der stilles ændringsforslag herom. Jeg kan for mit vedkommende tiltræde, at der ikke er anledning til at gøre nogen forandring i de gældende regler. Spørgsmålets praktiske omfang er ikke stort, og der vil kunne opstå uheldige afvigelser fra kommune til kommune, hvis dispensationsbeføjelsen blev spredt.

Forslaget i § 4 a (lovens § 8), hvorefter overbevillingsnævnet inddrages i behandlingen af sager, der drejer sig om meddelelse af tilladelser til to forretningssteder i samme kommune, når spørgsmålet om bevillingsudstedelse til den virksomhed, der ønskes overtaget, er henlagt til overbevillingsnævnet, dækker den foreliggende praksis.

Lovforslagets § 5 (lovens § 9) tager sigte på at sikre, at der fra det offentlige side haves indseende med de særlige beværtningslokaler i tog, flyvemaskiner og skibe. Ministeriet for offentlige arbejder har udtalt sig om dette forslag i det til lovforslaget optrykte bilag 3, se side 23. Handelsministeriet vil for sit vedkommende tage spørgsmålet op til forhandling med rederiorganisationerne. I denne forbindelse kan opmærksomheden iøvrigt henledes på bemærkningerne i kommissionsbetænkningen side 70, hvor man har overvejet at foreslå regler om adgang til at drive beværing i statsbanernes motorkøretøjer i international fast rutefart. Kommissionens udtalelser vedrørende dette spørgsmål, hvorefter der ikke kan siges at være tilstrækkelig begrundelse for at stille forslag om en ændring af lovgivningen på dette punkt, har jeg kunnet tiltræde.

I kommissionsbetænkningen side 47 er der redegjort for visse ønsker om, at handelsministeriets dispensationsbeføjelse i beværterlovens § 11 til at tillade, at beværter- eller gæstgivervirksomhed med ret til udskænkning af stærke drikke drives i forbindelse med anden næring indenfor

[Ministeren for handel, industri og søfart.]

samme kommune, bør overgå til de lokale myndigheder. Også på dette punkt synes man at kunne være enig med kommissionen, der ikke har anset en lovændring for tilstrækkelig begrundet. Overfor det fremsatte ønske om en lovændring kan anføres samme betragtninger som overfor det tilsvarende ønske om ændring af dispensationsbestemmelsen efter beværterlovens § 8, for hvilket spørgsmål jeg lige har gjort rede.

Lovforslagets § 6 (lovens § 11) indeholder det forslag, at der skal kunne gøres en yderligere undtagelse fra beværterlovens regel om, at beværter- eller gæstgivernæring med ret til udskænkning af stærke drikke ikke kan drives fra lokaler, der står i direkte forbindelse med lokaler, i hvilke anden næring udøves. Efter forslaget kan handelsministeriet under visse nærmere angivne betingelser tillade, at beværtervirksomhed med ret til udskænkning af stærke drikke drives i lokaler, der står i direkte forbindelse med stormagasiners salgslokaler. De samvirkende Købmandsforeninger i Danmark er i det til nærværende lovforslag optrykte bilag 21, se side 72—73, gået imod dette forslag. Der er dog vist i de af forslaget omfattede tilfælde sådanne særlige grunde tilstede, at der kan være anledning til at gøre en undtagelse, når talen er om stormagasiner, hvor beværtningsmulighed efterhånden betragtes som en naturlig service for kunderne.

Det i § 7 optagne forslag om ændring af bestemmelserne i beværterlovens § 12 er kun af redaktionel art. De drøftelser i kommissionen, der har været ført angående beværterlovens § 12, hvorom kan henvises til kommissionsbetænkningen side 49—55, forløb iøvrigt således, at der ikke kunne tilvejebringes et flertal for andre ændringer i bestemmelsen. Beværterlovens § 12 indeholder bestemmelserne om de såkaldte købstadregler, der under visse forudsætninger kan indføres i landkommuner, som opfylder nærmere angivne betingelser. Denne bestemmelse i beværterloven var, da loven var til revision i rigsdagssamlingen 1938—39, genstand for megen drøftelse. Det vil af det foreliggende materiale ses, at bestemmelsen også har været taget op i den tidligere kommission. Medens flertallet holder på den nuværende regel, hvor-

efter købstadregler ikke uden videre bør finde anvendelse på de omhandlede landområder, og hvorefter der, hvis kommuneafstemning begæres, bør afholdes afstemning i hele kommunen, altså ikke blot det distrikt, hvorom talen er, går et mindretal ind for den automatiske indførelse af købstadregler og for en begrænsning af kommuneafstemningsadgangen til det pågældende distrikt. Det ses af bilagene 12 og 13 til nærværende lovforslag, se side 52—57, at Amtsrådsforeningen i Danmark og foreningen „Bymæssige Kommuner“, hvilken sidste forening iøvrigt har afgivet nogle ajourførte oplysninger om disse kommuners indbyggertal m. v., går ind for en ændring af bestemmelsen i overensstemmelse med mindretallets opfattelse. Jeg går ud fra, at bestemmelsen påny vil blive indgående drøftet i dette høje ting.

I lovforslagets § 8 stilles der forslag om beskyttelse af den såkaldte „hotel“-betegnelse. Om dette spørgsmål kan henvises til kommissionens første betænkning vedrørende ændringer i beværterloven. Eksempelvis af denne betænkning er også omdelt til det høje tings medlemmer. Ligesom det foran nævnte forslag om fremtidigt at meddele gæstgiveradkomster i byerne som bevillinger tager dette forslag sigte på en højnelse af hotelniveaueet. Efter forslaget kan handelsministeren bl. a. bestemme, at betegnelsen „hotel“ eller ordsammensætninger, hvori ordet „hotel“ indgår, kun må anvendes på gæstgiverier, der opfylder særlige fastsatte mindstekrav såvel til lokaler som til virksomhedens drift. Der er som bilag til den nævnte betænkning — altså betænkning nr. 1 — optrykt et udkast til den bekendtgørelse, som handelsministeren skulle udfærdige. I den anden kommissionsbetænkning har man også været inde på dette spørgsmål, jfr. side 21—22. Det vil ses, at et mindretal går imod den foreslåede tanke. Handelsministeriet har forelagt dette forslag for statsministeriet, der har med turistvæsenets forhold at gøre, og statsministeriets udtalelse er optrykt som bilag 5 til nærværende forslag, se side 27. For mig at se vil det være nyttigt at gøre mest muligt for hotelvæsenets udvikling, og på sagens nuværende stadium ser jeg ikke rettere, end at kommissionens flertalsforslag kan anspore til, at hotellerne

[Ministeren for handel, industri og søfart.]

bliver moderniseret, således at turister ikke så hyppigt, som tilfældet nu er, kommer ud for fejltagelser og skuffelser.

Et vigtigt spørgsmål, som kommissionen har opholdt sig ved, er spørgsmålet om antallet af bevarterbevillinger med ret til udskænkning af stærke drikke i byerne. Herom kan henvises til kommissionsbetænkningen side 56—65, hvor kommissionen har redegjort for dette spørgsmåls historiske perspektiv. Af denne udredning vil det ses, at der efter bevarterloven af 1912 var adgang til at udfærdige 1 bevilling for hver 350 indbyggere. Ved bevarterloven af 1924 blev dette tal sat op til 450 indbyggere. I bevarterloven af 1939 gik man et skridt videre og fastsatte indbyggerantallet til 550 for byer over 10 000 indbyggere, medens man bibeholdt den gamle regel, forsåvidt angår byer under dette indbyggerantal. Jeg forstår, at kommissionen foreslår en naturlig ajourføring af reglerne ved en videreførelse af den historiske tendens. Københavns magistrat har i bilag 10 — se side 47—48 — til nærværende lovforslag givet udtryk for betænkelse ved at fastlægge antallet af bevillinger med stærke drikke på det antal, der er i kraft den 1. januar 1955. Magistraten anser det for rettest som hidtil at sætte bevillingernes antal i forhold til indbyggerantallet, således at man f. eks. for Københavns vedkommende angiver maksimumsantallet til 1 bevilling for hver 600 indbyggere. Også dette spørgsmål vil naturligt kunne drøftes i det kommende udvalg. På baggrund af kommissionens enstemmige indstilling på dette punkt forekommer det mig dog, at det er en naturlig tanke at søge at underbygge den stedfundne udvikling ved at bringe lovens antalsbegrænsning i bedre overensstemmelse med de faktiske forhold, og den i lovforslagets § 9 (lovens § 14, den gamle § 13) indeholdte ventil, hvorefter handelsministeren kan tillade, at det vedtægtsmæssige antal fastsættes højere end foreslået i 1. punktum, såfremt kommunalbestyrelsen med mindst $\frac{2}{3}$ af stemmerne gør indstilling derom, giver vist tilstrækkelig sikkerhed for, at antallet af bevillinger i hovedstaden kan reguleres på betryggende måde.

Lovforslagets § 10 (lovens § 15, den gamle § 14) indeholder bl. a. den nydannelse, at

beværtere og gæstgivere herefter skal være afskåret for at blive medlem af bevillingsnævnene i København og købstæderne. Et flertal af kommissionens medlemmer har stillet dette forslag, hvorom kan henvises til kommissionsbetænkningen side 66—68. Efter afgivelsen af betænkningen har dette spørgsmål været forelagt indenrigsministeriet og Den danske Købstadforening, se det til lovforslaget optrykte bilag 2 med de dertil knyttede underbilag, side 20—22. Medens købstadforeningen går imod flertallets forslag, kan indenrigsministeriet tiltræde dette. I denne forbindelse vil jeg gerne henlede opmærksomheden på det af Centralforeningen af Hotelvært- og Restauratørforeninger i Danmark i det til lovforslaget optrykte bilag 20 anførte, se side 70. Herefter er erhvervet i øjeblikket repræsenteret i adskillige bevillingsnævn landet over. Dette forslag indebærer efter centralforeningens opfattelse en forskelsbehandling af borgerne, som ikke vil kunne begrundes. Også denne bestemmelse vil sikkert give anledning til mange overvejelser. Dette var i hvert fald tilfældet, da en tilsvarende bestemmelse i sin tid blev drøftet på rigsdagen, hvorom kan henvises til kommissionsbetænkningen side 66. Forslaget om, at ingen som medlem af et bevillingsnævn må deltage i behandlingen af en sag, hvis udfald berører hans egne eller ham nærtstående personers interesse, er efter mit skøn en selvfølge, der måske mest hensigtsmæssigt burde henvises til de enkelte forretningsordener for de forskellige nævn.

Forslagene i § 11 (lovens § 16, den gamle § 15) og § 12 kan jeg gå let hen over. Det nye i disse bestemmelser er i virkeligheden kun ændringer, der er foranlediget af, at næringsadkomst på gæstgiveri i byerne fremtidigt foreslås meddelt som bevillinger.

Det i lovforslagets § 13 optagne forslag til en ændret affattelse af lovens § 21, stk. 2, litra a—f, afgiver fra de gældende bestemmelser på 3 punkter. I litra a er foreslået en ændring, der står i forbindelse med forslagets § 8 (lovens § 13) vedrørende bestemmelsen om „hotel“-betegnelsen. Denne ændring er i virkeligheden kun af redaktionel art.

De to andre ændringer, der tager sigte på litra e og f, indeholdes ikke i kommissio-

[Ministeren for handel, industri og søfart.]
 nens forslag. Efter den gældende lov kan alene overbevillingsnævnet meddele bevilling til at drive beværtning eller gæstgiveri „i etableringer, der tilhører en kommune“, hvilket vil sige, at den lokale bevillingsmyndighed — i byerne bevillingsnævnet og på landet amtsrådet — er afskåret fra at beskæftige sig med andragender af denne art. Det her stillede forslag udvider den pågældende bestemmelse, idet det samtidig klargøres, i hvilke tilfælde det er overbevillingsnævnet, der skal træffe afgørelsen. Om begrundelsen for dette forslag kan henvises til det til lovforslaget optrykte bilag 9, se side 45—46. Det vil deraf ses, at det i den gældende lov indeholdte udtryk, „etableringer“, har givet anledning til fortolknings tvivl. Før beværterloven af 1939 var det ikke af væsentlig betydning, hvad der kunne lægges ind i dette begreb, idet overbevillingsnævnet ikke efter loven af 1924 var eneberettiget til at meddele disse bevillinger. Dette er imidlertid tilfældet efter den gældende lov. Overbevillingsnævnet har gennem længere tid forhandlet om spørgsmålet med det københavnske bevillingsnævn, hvorefter spørgsmålet har været forelagt handelsministeriet, der — omend med nogen tvivl — under hensyn til alt foreliggende, herunder navnlig de bag lovbestemmelsen liggende reale motiver, gav overbevillingsnævnet medhold i dettes videre forståelse af ordet „etablering“, dog at handelsministeriet henviste til, at spørgsmålet var et domstolsanliggende, og at tvivlen burde søges bragt ud af verden gennem en lovændring. Resultatet af overbevillingsnævnets endelige drøftelser blev, som nævnt i bilag 9, at overbevillingsnævnet bør behandle sagerne i tilfælde, hvor grunden eller lokalerne tilhører en kommune, medens et mindretal kun kunne gå med til de formuleringer, der er gengivet i den som bilag 11 til nærværende lovforslag optrykte skrivelse af 1. februar d. å. fra Københavns magistrat.

Motiveringen for den gældende lovbestemmelse ses ikke at fremgå af de tidligere rigsdagsforhandlinger vedrørende de hidtidige beværterlove. Begrundelsen kan imidlertid kun have været den, at lovgiveren har ønsket, når talen var om bevilling til virksomheder, i hvilke kommunen kunne

være interesseret, at udelukke, at den pågældende bevillingssag blev henlagt til de kommunale myndigheder. Hvor langt man skal gå i formuleringen af bestemmelsen, kan være forbundet med nogen tvivl. Handelsministeriet har i så henseende været af den opfattelse, at de nævnte hensyn til siger, at bestemmelsen formuleres videre end foreslået af Københavns magistrat, men at det på den anden side næppe er naturligt at gå så vidt som indstillet af overbevillingsnævnet. I det stillede lovforslag er der herefter gjort den begrænsning i overbevillingsnævnets forslag, at reglen kun gælder i tilfælde, hvor der er tale om et lejemål mellem kommunen og adkomstsøgeren. Der synes at kunne være anledning til at sondre imellem, om lejemålet indgås direkte med kommunen eller med et mellemlid. I førstnævnte gruppe af tilfælde må der vist siges at være en sådan kommunal interesse tilstede, at det rigtige vil være at forbeholde overbevillingsnævnet sagen, medens der formentlig ikke kan være betænkeligheder knyttet til at overlade sagen til den lokale bevillingsmyndighed, når det drejer sig om den sidstnævnte gruppe af tilfælde. Det foreliggende forslag vil muligt give anledning til nogen drøftelse, idet det må erkendes, at spørgsmålet er vanskeligt at løse.

Samme hensyn gør sig gældende, for så vidt angår den tilsvarende bestemmelse i beværterlovens § 21, stk. 2 e, hvorefter bevillingsudstedelsen, for så vidt angår etableringer, der tilhører staten, ligeledes er forbeholdt overbevillingsnævnet. Der er derfor stillet et lignende forslag, for så vidt angår statens ejendomme m. v.

Jeg skal herefter gå over til den såkaldte „forsamlingshusparagraf“, nemlig lovforslagets § 14 (lovens § 22). Forslagets § 14 a tilsigter en forenkling med hensyn til højskoler og lignende institutioners forhold. Efter de almindelige regler ville der udkræves adkomst til den på højskoler m. v. stedfindende beværtning af personer, der ikke hører til skolen. Den i bestemmelsen omtalte beværtning ved fælles måltider vil efter det stillede forslag kunne finde sted uden tilladelse fra politiet. Samtidig er det skønnet, at de pågældende institutioner ikke har brug for stående tilladelser i medfør af lovens § 22, stk. 3, til at beværte i videre omfang ved møder og fester, hvorfor den

[Ministeren for handel, industri og søfart.]

adgang, der hidtil har været til at give sådan tilladelse, er udgået ved forslaget § 14 b. Dette hindrer selvsagt ikke, at der afholdes enkeltstående fester; der må så blot søges om en tilladelse hertil i hvert enkelt tilfælde.

§ 14 b (lovens § 22, stk. 3) indeholder endvidere det vigtige forslag, at der fremtidigt ikke skal kunne gives stående tilladelser til udskænkning af stærke drikke i forsamlingshuse. Kommissionen har udtalt sig om dette spørgsmål i betænkningen side 86. Politimesterforeningen har erklæret sig enig heri, og jeg er også af den opfattelse, at disse stående tilladelser har kompliceret hele forsamlingshusproblemet. Dette, at forsamlingshuse og foreningerne, der afholder fester i forsamlingshusene, er henvist til i hvert enkelt tilfælde at søge om en lejlighedsstilladelse til udskænkning af stærke drikke, giver en klarere regel. At de stående tilladelser til udskænkning af afholdsdrikke efter forslaget kun kan gives for 6 måneder ad gangen, skal også nævnes. Efter den nuværende regel kan sådan tilladelse gives for 1 år ad gangen, men dette lille spørgsmål kan også drøftes nærmere i udvalget.

Lovforslagets § 14 c (lovens § 22, nyt stk. 7), kan jeg ganske tiltræde. Det, man hidtil har savnet ved forsamlingshusbeværtningen, er bl. a. en bestemmelse om, at det retlige ansvar for festerne hviler på såvel forsamlingshusværten som forsamlingshusets bestyrelse. De af kommissionen i betænkningen side 87 anstillede betragtninger kan efter mit skøn bidrage til, at beværtningen i forsamlingshusene på de steder, hvor forholdene ikke har været tilfredsstillende, bringes op på et højere plan.

Efter beværterlovens § 23 kan politiet, i København magistraten, for 1 år ad gangen give personer, der opfylder betingelserne for at erhverve vandrebrev, tilladelse til fra vogn eller bod på gader og pladser at forhandle bl. a. pølser og til at servere bl. a. kaffe. Den ved lovforslagets § 15 a foreslåede forlængelse af gyldighedstiden for disse tilladelser tilsigter en administrativ forenkling, og forslaget i samme paragraf, § 15 b, vil gøre det muligt i sygdomstilfælde og lignende at åbne adgang til antagelse af medhjælp til pasning af stedet, en naturlig og rimelig bestemmelse.

Jeg skal herefter henvise til kommissionsbetænkningen side 19, hvor et mindretal har givet udtryk for den opfattelse, at de musiktilladelser, der kan meddeles af politiet i medfør af beværterlovens § 24, meddeles i et for liberalt omfang, hvorfor man henstiller, at det gøres til en betingelse for udfærdigelse af disse tilladelser, at det ud fra ordensmæssige og ædruelighedsmæssige hensyn ikke kan anses for betænkeligt, at der gives adgang til musikalsk underholdning og dans. Kommissionens flertal har været af den mening, at politiet allerede har de nævnte forhold for øje, hvorfor flertallet ikke skønner, at der er anledning til at stille forslag om ændring af beværterlovens § 24, men flertallet er selvsagt enig i, at tilladelserne ikke bør give anledning til misbrug. Vedrørende dette spørgsmål er der således ikke fremsat noget forslag.

Efter beværterlovens § 26 kan der ikke meddeles beværterbevilling med ret til udskænkning af stærke drikke til de forsamlingsbygninger i landkommuner, der bruges som mødelokale, sportstræningslokale o. lign. Kommissionen har drøftet, om det fortsat er rimeligt at udelukke enhver mulighed for sådan bevillingsmeddelelse, hvis der kan siges at være tale om egnede lokaler. Dette spørgsmål er behandlet i kommissionsbetænkningen side 78—83. Et flertal er gået ind for at fravige den foran citerede bestemmelse under forudsætning af, at de lokaler, der bruges til de nævnte formål, har selvstændig indgang, og at der findes andre lokaler, der er egentlige beværtningslokaler. En forudsætning for at meddele beværterbevilling med ret til udskænkning af stærke drikke til forsamlingshuse er selvsagt, at beværterlovens almindelige regler respekteres, herunder navnlig reglerne om sognerådenes — eventuelt vælgernes — vetoret. Herpå tager lovforslagets § 16 sigte. Jeg tror personlig, at en sådan regel — rigtigt administreret — vil kunne bidrage til at bringe det ukontrollerede drikkeri i forsamlingshusene under mere effektiv kontrol end hidtil.

Jeg kommer herefter til marketenderibestemmelserne, lovforslagets § 17 (lovens § 27) — vel nok den del af beværterloven, som kommissionen har ofret mest tid på. Dette kompleks af bestemmelser er behandlet i kommissionsbetænkningen side 97—

[Ministeren for handel, industri og søfart.]

124. Det vil føre for vidt at gå ind i en detailleret gennemgang af alle de her hørende forhold. Jeg kan dog ikke undlade at fremhæve kommissionens bemærkninger om, at en væsentlig del af grundene til, at marketenderiudskænkningen flere steder har givet anledning til kritik, er den omstændighed, at udskænkning i marketenderier er afgiftsfri, hvorved tilbøjeligheden til nydelse af stærke drikke stimuleres. Kommissionen har understreget marketenderiernes sociale og praktiske målsætning, men har samtidig været af den opfattelse, at der ved passende ændringer i de gældende bestemmelser bør søges bødet på de misbrug, der er forekommet.

Når det nu er foreslået, at det også skal være berettiget i marketenderier at beværte de i vedkommende virksomhed eller på vedkommende arbejdsplads midlertidigt beskæftigede samt chauffører, kuske og bude, som har ærinde vedkommende sted, kan dette føres tilbage til, at navnlig marketenderierne i havneområderne under den gældende lovgivning er gået ud over de fastsatte grænser for servering. Herom kan navnlig henvises til betænkningens side 118—20.

I paragraffens stk. 2 er det foreslået, at der af stærke drikke kun må serveres øl i marketenderierne. Der må i det hele, jfr. paragraffens stk. 6, ikke nydes andre stærke drikke end øl. Mod denne del af forslaget er der fremsat kritik, dels fra erhvervs side, se de til lovforslaget optrykte bilag 17 og 18, side 65 og 67, dels fra arbejderside, se det til lovforslaget optrykte bilag 14, side 58. Dette spørgsmål egner sig formentlig til en nærmere forhandling i det udvalg, der vel vil blive nedsat.

Paragraffens stk. 4 indeholder tre nye forslag: for det første søger man at placere ansvaret for marketenderiets drift, jfr. kommissionsbetænkningen side 107, for det andet præciserer man, at det retlige ansvar påhviler såvel indehaveren af marketenderitilladelsen som marketenderen, og for det tredje understreges det, at marketenderens lønningsforhold ikke må ordnes på en sådan måde, at marketenderen gøres interesseret i størrelsen af omsætningen af stærke drikke. Fra marketenderiside er man stærkt gået imod det standpunkt, at marketenderen

betragtes som funktionær i marketenderiets tjeneste. Marketenderiernes seneste synspunkt er udtrykt i det til lovforslaget optrykte bilag 22, se side 74—75. De der indeholdte synspunkter kan dog nemt føre til at bringe marketenderierne ind under beværterbestemmelserne — også afgiftsbestemmelserne — og en sådan konklusion vil formentlig næppe være i marketenderiernes interesse.

Til paragraffens stk. 5 har der fra afholds side været stillet ændringsforslag, idet man har henvist til, at den omstændighed, at marketenderier kan holde åbent indtil ½ time efter arbejdstidens ophør, kan medføre, at denne halve time benyttes til at nyde stærke drikke, se kommissionsbetænkningen side 115. Af de af kommissionsflertallet anførte grunde tror jeg ikke, der er anledning til at følge mindretallets indstilling. På dette punkt må det som på så mange andre punkter, når talen er om marketenderier, være det mest naturlige, at det overlades til virksomhedens ledelse og arbejderne selv at forhindre, at der finder misbrug sted.

I stk. 6 er det foreslået, at det skal være forbudt at tilbageholde arbejdsløn til dækning af skyld i marketenderier for stærkt øl. For dette spørgsmål er der indgående redegjort i kommissionsbetænkningen side 111—115. Meningerne på dette punkt har været stærkt delte; et mindretal har således været af den opfattelse, at der bør indføres et almindeligt kreditforbud, således at tilgodehavender, der trods forbudet er opstået, ikke skal kunne inddrives ad retslig vej — en tanke, der senere er støttet af politidirektøren i København, jfr. det til nærværende lovforslag optrykte bilag 7, underbilag 3, side 41. Flertallet har imidlertid ikke ment at kunne gå så vidt, men også dette spørgsmål må sikkert underkastes en grundig behandling i udvalget.

Medens stk. 7 ikke giver anledning til omtale, kan om stk. 8 siges, at kommissionen har drøftet spørgsmålet om forhandling af varer fra marketenderier. De gældende regler er til hinder for enhver forhandling fra de marketenderier, der ikke drives i forbindelse med kooperative virksomheder. Dette forhold har de såkaldte private marketenderier ønsket ændret, i hvilken forbindelse der også kan henvises til det til

[Ministeren for handel, industri og søfart.]

nærværende lovforslag optrykte bilag 22, side 74. Det vil, såvidt jeg kan se, være ønskeligt at imødekomme ønsket om en forhandlingsret — et ønske, der også stærkt imødegås fra erhvervsside. Derimod har den hidtil stedfundne fordeling på andelsbasis af varer fra brugsforeninger, der er knyttet til marketenderier, ikke været i strid med beværterloven. Fra flere sider har det været kritiseret, at marketenderivirksomhed og brugsforeningsvirksomhed således bliver sammenblandet; således har erhvervene i det til lovforslaget optrykte bilag 17, side 66, og bilag 21, side 72, stærkt argumenteret for en ændring på dette punkt. Kommissionen erkender imidlertid, at dette sidste spørgsmål må løses som et almindeligt næringsretligt spørgsmål. Kommissionens forslag om, at der i tilfælde, hvor der fra marketenderilokaler fordeles varer i henhold til næringslovens § 10, ikke må udleveres andre stærke drikke end øl, motiveres som en kontrolmæssig nødvendig konsekvens af, at serveringsområdet, for såvidt angår stærke drikke, efter forslaget begrænses til stærkt øl.

I stk. 9 er nærmere behandlet marketenderilokalers anvendelse til andre formål, hvorom kommissionen udtaler sig i betænkningen side 120—23. Det er foreslået, at der efter marketenderiets lukketid ikke må finde servering sted, medmindre der er tale om en sammenkomst, der bekostes af vedkommende virksomhed. Det vil af det til lovforslaget optrykte bilag 14, side 58, ses, at Arbejderbevægelsens Erhvervsråd er af den opfattelse, at denne undtagelse bør udvides til også at omfatte den situation, hvor der afholdes en festlighed, der bekostes af virksomhedens faglige organisationer. Det er endvidere i bestemmelsen foreslået, at sammenkomster, ved hvilke indbyderen eller deltagerne selv drager omsorg for beværtningen, udkræver en polititilladelse, som kun kan gives, såfremt der i sammenkomsten kun deltager personer, der er beskæftiget i vedkommende virksomhed, samt gæster i følge med disse. Dette forslag er kritiseret af Centralforeningen af Hotelvært- og Restauratørforeninger i Danmark i det til lovforslaget optrykte bilag 20, side 71, hvor man henstiller, at den pågældende tilladelse kun skal kunne

gives til virksomhedens personale. Også disse spørgsmål, der sikkert vil give anledning til megen meningsudveksling, bør tages op i det kommende udvalg.

I forslaget § 18, sammenholdt med § 19 (lovens §§ 31 og 32), er der foreslået en gennemgribende ændring af de gældende lukketidsbestemmelser. Forslaget rører ganske vist ikke ved den i beværterlovens § 31, stk. 1, omhandlede almindelige lukketid, som er kl. 24, eller det i vedkommende politivedtægt eventuelt fastsatte tidligere tidspunkt. Forslaget ændrer derimod bestemmelsen i lovens § 31, stk. 2, hvorefter der kan gives et antal beværtere tilladelse til at holde åbent efter kl. 24 — eventuelt den i politivedtægten fastsatte tidligere lukketid — dog længst til kl. 1, sammenholdt med bestemmelsen i beværterlovens § 32, stk. 1, hvorefter der yderligere kan gives tilladelse til at have gæster siddende, dog længst til kl. 2. Efter forslaget overlades det herefter helt til kommunalbestyrelsen at bestemme, til hvilket tidspunkt lukketiden skal fastsættes, således at der endvidere heller ikke skal være noget til hinder for, at publikum lukkes ind indtil lukketidens indtræden, hvorved de tidligere gældende regler om adgang til beværtning kun af de gæster, der er indladt før kl. 1, vil bortfalde. For dette spørgsmåls vedkommende er redegjort i kommissionsbetænkningen side 125—27, hvoraf fremgår, at et mindretal ikke har kunnet tiltræde forslaget. Dette spørgsmål vil utvivlsomt blive nøje overvejet, hvilket også var tilfældet, da de tilsvarende bestemmelser i den nu gældende beværterlov blev behandlet på rigsdagen i rigsdagssamlingen 1938—39.

Beværterlovens § 33, stk. 2, foreskriver bl. a., at det i beværtninger eller gæstgiverier er forbudt at skænke eller lade skænke stærke drikke for personer, der må antages at være berusede. Også denne bestemmelse har været genstand for diskussion i kommissionen, hvorom kan henvises til kommissionsbetænkningen side 11—12. Det fremgår heraf, at et mindretal gerne havde set, at den nævnte bestemmelse blev ændret til at angå personer, der er åbenbart alkoholpåvirkede, medens et flertal har anset den gældende lovbestemmelse for tilstrækkelig. Der er ikke stillet noget egentligt forslag fra mindretallets side, og

[Ministeren for handel, industri og søfart.]

jeg tror, at der kan gives kommissionens flertal medhold i, at der næppe foreligger anledning til at ændre beruselseskriteriet.

I lovforslagets § 20 (lovens § 33) er der efter forslag fra politiside optaget en bestemmelse om, at politiet, når forholdene taler derfor, skal kunne forbyde beværttere at lade personer under 18 år opholde sig som gæster i vedkommende beværtning. Dette forslag, der er omtalt i kommissionsbetænkningen side 18, har efter kommissionsbetænkningens afgivelse været forelagt justitsministeriet, der i sin over sagen afgivne udtalelse, jfr. det til lovforslaget optrykte bilag 8, side 44, har præciseret kommissionens motiver til den pågældende bestemmelse, hvorefter beværteren dog kun bør straffes for overtrædelse af et sådant forbud, såfremt enten han selv eller den i beværtningslokalet tilstedeværende medhjælper har vidst eller burde vide, at vedkommende gæst ikke var fyldt 18 år. Jeg tror, at denne bestemmelse kan gøre gavn og sætte en stopper for de uheldige virksomheder, som i den senere tid har voldt politiet vanskeligheder.

I samme paragraf er der — efter at også dette spørgsmål har været forelagt justitsministeriet — stillet forslag om, at bevillingshaveren skal være ansvarlig for sine medhjælperes overtrædelse af bestemmelsen om forbud mod udskænkning for berusede og unge under 18 år samt mod unges ophold. Kun hvis der under en beværterers fravær godkendes en bestyrer i henhold til beværterlovens § 6, og kun hvis den lokale bevillingsmyndighed med overbevillingsnævnets tilslutning i medfør af denne bestemmelses stk. 5 fritager beværteren for det retlige ansvar, vil bevillingshaveren være fri for det nævnte ansvar. Justitsministeriet har, som det vil ses af det citerede bilag, samtidig henstillet til overvejelse, at bestemmelsen suppleres med en regel om, at bevillingshaveren dog ikke har ansvar, hvis han godtgør, at han stedse på fyldestgørende måde har påset overholdelsen af forskrifterne, og at det ikke har været ham muligt at hindre den skete overtrædelse. I det kommende udvalg bør det drøftes, om den foreslåede tilføjelse bør medtages i loven. Politiet lægger megen vægt på ændringsforslagene i forslagets § 20. I det

til lovforslaget optrykte bilag 7, underbilag 3, side 40, har politidirektøren henvist til, at det også fra et kriminalpolitimæssigt synspunkt må anses for uheldigt, at indehaverne af mange beværtninger ofte har en for mangelfuld føling med virksomhedens drift, og at der er en tendens til, navnlig i dansebeværtninger, at indehaveren blot overlader driften og ansvaret til personalet — et synspunkt, der også er tiltrådt af politimesterforeningen. Mod det pågældende forslag har Centralforeningen af Hotelvært- og Restauratørforeninger i Danmark protesteret, jfr. det til lovforslaget optrykte bilag 20, side 69. Centralforeningen må mene, at lovbestemmelsen skal føres tilbage til den forståelse, som retspraksis har givet den nugældende beværterlovs bestemmelse.

Det i lovforslagets § 21 (lovens § 39) optagne forslag indeholder det nye, at politiet skal have adgang til marketenderilokaler og udlejningsvirksomheder. Det er optaget efter henstilling fra politiside og må antages at kunne medvirke til etablering af en bedre kontrol.

Jeg skal sluttelig henlede opmærksomheden på de mere almindelige bemærkninger, som kommissionen har fremsat. I betænkningen side 8 er kommissionen gået ind for, at der tilstræbes større og bedre indrettede beværtningslokaler, og har henstillet, at spørgsmålet om politivedtægternes krav til disse lokaler tages op til revision. Kommissionen har endvidere, se betænkningen side 20, udtrykt håbet om, at man ved overvejelser vedrørende mandskabsstyrke og tjenestetilrettelæggelse vil have for øje, at politiet overalt bliver i stand til på effektiv måde at sikre betryggende forhold på det heromhandlede erhvervsområde, ligesom kommissionen i betænkningen side 78 har udtalt ønsket om, at det, navnlig under hensyn til ønskeligheden at en bedre kontrol med forsamlingshusbeværtningen, gøres muligt at supplere politistyrken i de politikredse, hvor den fornødne medhjælp ikke er tilstede. I denne forbindelse vil jeg også gerne henlede opmærksomheden på den drøftelse, der har været ført i kommissionen angående spørgsmålet om at genoplive den gamle bestemmelse i loven af 2. juli 1870, hvorefter det påhvilede sognerådene at overvåge, om ulovlig udskænkning og handel fandt sted. Et mindretal

[Ministeren for handel, industri og søfart.]

er gået ind for denne tanke, medens flertallet har taget afstand fra forslaget, der iøvrigt er omtalt i kommissionsbetænkningens side 77—78.

De her sidst nævnte spørgsmål forudsætter ikke ændringer i beværterlovgivningen, og der er vel derfor ikke direkte anledning til nærmere at kommentere dem ved denne lejlighed. Det er af betydning, at opmærksomheden er henvendt på disse problemer, og at der gøres mest muligt for — som kommissionen selv har udtrykt det — „at undertrykke uheldig beværtningsdrift“.

Jeg har måske redegjort noget udførligt for forslaget, men jeg har anset dette for nødvendigt, fordi lovforslaget fremtræder som et ændringsforslag til den gældende lov. Jeg håber, at forhandlingerne i dette høje ting må føre til, at forslaget fremmes. Som jeg sagde i indledningen, er beværterlovsspørgsmål af en sådan art, at forslaget kan siges at være upolitisk. Jeg er selvsagt rede til at drøfte forslaget nærmere i det udvalg, der formentlig vil blive nedsat.

Og hermed anbefaler jeg lovforslaget til det høje tings velvillige behandling.

Ministeren for offentlige arbejder (Lindberg): Jeg har herved den ære for det høje ting at fremsætte forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af en international overenskomst vedrørende dannelsen af et europæisk selskab til fællesindkøb af jernbanemateriel, undertegnet i Bern den 20. oktober 1955.

Baggrunden for forslaget er den, at den internationale jernbaneunion gennem flere år har arbejdet med planer om oprettelse af en europæisk central for fælles indkøb af jernbanemateriel med det formål for øje at øge mulighederne for produktion i større serier og derigennem opnå lavere priser, samtidig med at fabrikanterne opnår fordele ved en jævnere flydende strøm af ordrer. Som følge af de vanskeligheder, banerne i mange lande har ved at opnå lån eller bevillinger til sådanne indkøb, er

planerne senere under medvirken af den europæiske trafikministerkonference udvidet til at omfatte et selskab ikke alene til indkøb, men også til finansiering af materiel.

Som resultat af dette arbejde undertegnede jernbanestyrelserne i 14 europæiske lande, hvoriblandt Danmark, den 30. september 1955 i London en overenskomst om dannelsen af et sådant finansieringsselskab, „Eurofima“, i form af et aktieselskab med en aktiekapital på 50 000 000 sfrcs., hvoraf Danmark indskyder 100 000 frcs.

For at skaffe det nødvendige retslige grundlag for selskabets virksomhed, der fordrer, at regeringerne i de pågældende lande garanterer for de forpligtelser, banerne indgår, og at banerne sikres mod at blive dårligere stillet i fiskal henseende, når de foretager indkøb gennem selskabet, end hvis de køber direkte hos fabrikanterne, samt at selskabets ejendomsret til det pågældende materiel sikres, indtil vedkommende bane har betalt det fuldtud, er der endvidere udarbejdet den nu forelagte overenskomst om regeringernes bistand, der blev underskrevet i Bern den 20. oktober 1955 af repræsentanter for de samme 14 lande.

Ifølge den stiftelsesoverenskomst, som banerne som før nævnt har afsluttet, er det hensigten, at hvert lands baner årlig skal give meddelelse til selskabet om, hvilket materiel der i det kommende år ønskes indkøbt gennem selskabet, hvorefter dette indenfor rammerne af sine lånemuligheder sammenstiller ordrerne og udbyder dem i international licitation. Hver bane kan derefter enten betale det pågældende materiel kontant eller i afdrag eller overtage det på grundlag af en lejesalgskontrakt.

Ved overvejselsen af, hvorvidt Danmark burde gå ind i „Eurofima“, har det været afgørende, at statsbanernes materiel efterhånden er temmelig forældet. Medens for Vesteuropa som helhed 27 pct. af godsvognene er over 40 år gamle, er det tilsvarende tal for Danmark 45 pct., og medens ca. 30 pct. af de vesteuropæiske lokomotiver